

Stortinget
v/ Helse- og omsorgskomiteen

helse-omsorg@stortinget.no

Deres ref.:

Vår ref.: HF

Dato: 26.10.2020

Dokument 8:2 S (2020-2021) - Representantforslag om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge, samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser

HivNorge er landets eneste pasientorganisasjon for mennesker som lever med hiv, og har daglig kontakt med både medlemmer og andre brukere som enten lever med hiv, er nærstående til en som lever med hiv, er i spesielt høy risiko for hiv-infeksjon eller bruker den forebyggende hiv-medisinen PrEP.

Vi har med interesse lest dok 8-forslaget om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge og takker for muligheten til å inngi høringssvar i forbindelse med komiteens arbeid.

Covid-19 er en allmennfaglig smittsom sykdom og vi tenker derfor at viktige erfaringer fra hivepidemien kan gi veiledning i hvordan covid-19-epidemien bør behandles.

Slik HivNorge ser det reiser forslaget prinsipielle spørsmål knyttet til frivillighet i smittevernet, og det er grunn til å reise spørsmål både rundt hensiktsmessigheten og gjennomføringen av forslaget. HivNorge mener at frivillighet som grunnsten i arbeidet med testing, smitteoppsporing og annet smittevernsarbeid er en viktig årsak til at hivepidemien i Norge er blitt så vidt begrenset som den er, og at den nå endelig er på vei tilbake.

Smittevernloven setter frivillighet som en grunnpilar for smittevernarbeidet. For testing, forebygging, smitteoppsporing og behandling av hiv har frivillighet hele tiden vært grunnleggende og det har gitt gode resultatater, slik at vi nå, med den forebyggende medisinen PrEP ser slutten på hiv-epidemien. En hivpositiv har en ikke straffesanksjonert plikt til å bidra ved smitteoppsporing, men det er vår erfaring at smitteoppsporing i praksis uansett skjer frivillig.

Smittevernloven slår fast at alle smitteverntiltak skal søkes gjennomført frivillig, og bare i enkelte tilfeller, der det er en påvist og nærliggende risiko for smitte av en allmenfarlig smittsom sykdom, og frivillighet har vært forsøkt, hjemler loven tvang. En bred massetesting av alle som reiser inn i Norge vil slik være en nyskapning som ikke likner på de tiltakene vi hittil har hatt når det gjelder smittevern.

Det nærmeste vi kommer et slikt testregime er turberkulose-screeningen jf tuberkuloseforskriften § 3-1, som gjelder alle som kommer fra land der tuberkulose er hyppig

forekommende og som får oppholdstillatelse i Norge. Gruppen som underlegges obligatorisk undersøkelse er således spisset til personer med forhøyet risiko for å være smittebærere og som får opphold i Norge utover 3 måneder.

Smittevernloven § 3-1 har hjemmel til å gi slik forskrift som forslaget foreslår når det er «avgjørende» for å forebygge eller motvirke overføring av smittsom sykdom. HivNorge kan ikke se at obligatorisk covid-19-testing av alle som reiser inn i Norge er «avgjørende» i smittevernarbeidet og mener at formålet like godt kan oppnås ved frivillighet og god tilgang til testing.

Frivillig testing, behandling og smittesporing bør fortsatt være hovedpilaren i smittevernsarbeidet. Vi har også sett at frivillighet fungerer godt, ettersom folk ønsker å ha kunnskap om sin helse og ikke ønsker å smitte andre med sykdom. Tvang og plikt bør bare innføres der det er særskilt grunn til dette, for eksempel ved kjent særlig smitterisiko.

Obligatorisk test, som må være tilgjengelig ved eller i nærheten av alle lovlige grenseoverganger, vil kreve et omfattende apparat. Ved de travle grenseovergangene vil det kunne oppstå kø, med trengsel og smittefare som konsekvens og ved de mindre travle grenseovergangene vil det være ubenyttet kapasitet. Det må antas at ressursene vil kunne brukes mer effektivt om testressursene heller fordeles til de som har særskilt grunn til å la seg teste.

Ettersom prevalensen av covid-19 i symptomfrie mennesker er svært lav må det legges til grunn at det må avlegges titusener prøver for å avdekke én positiv test. Hertil kommer at hurtigtester ikke vil avdekke personer som er helt tidlig eller svært sent i sykdomsforløpet, slik at treffsikkerheten er begrenset. På grunn av tiden som trengs for analyse må det regnes med at de innreisende reiser videre fra grenseovergangsstedet lenge før resultat foreligger. Oppsporing av den enkelte som har avlagt en positiv prøve vil slik være tidkrevende. Den som har avlagt prøve ufrivillig vil ikke i samme grad kunne forventes å samarbeide i denne oppsporingen.

Det er også uklart hva som ville være konsekvensen, eller sanksjon for en person som ikke ønsker å la seg teste. Man kan tenke seg nektet innreise, som vil være problematisk for norske borgere og andre som etter avtaler eller gyldige vedtak har rett til innreise. Straff og tvang er svært strenge virkemidler som kun bør brukes der det er proporsjonalt. Det er vanskelig å se at den begrensede nytten i testing av alle som reiser inn i landet kan forsvare bruk straff eller tvang.

Økt testkapasitet, slik at enhver som ønsker en test kan få dette uten ventetid, henvisninger eller vurderinger, vil føre til at flere enkelt vil kunne teste seg. Det vil være et gode både for samfunnet og den enkelte, enten det viser seg at de er smitteførende og slik vil kunne sette seg i hjemmeisolering eller motta behandling, eller friske og trygt kan bevege seg ut i samfunnet. HivNorge støtter derfor forslaget på de områdene der det ikke innføres tvang eller obligatorisk testing.

Med vennlig hilsen

Halvor Frihagen
Juridisk rådgiver